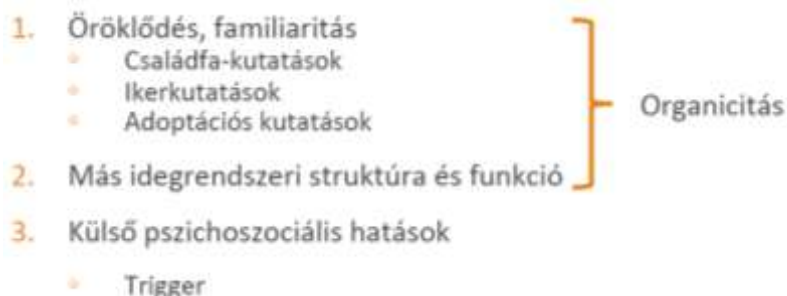

Dadogás etiológiája

A dadogás genetikai háttere és neuropszichológiája

Multikauzalitás = számos okra visszavezethető

Családfa-kutatások

1. Dadogó gyerekek családjában lényegesen több a dadogó személy, mint a nem dadogók családjában
2. A férfiakat nagyobb számban érinti (3:1 az férfi-nő arány)
3. Férfiaknál kevésbé múlik el a dadogás
4. Női dadogók családjában erősebb az érintettség

Ikerkutatások

- A monozigota gyermekek megegyező genetikai állománnyal, míg a dizigota gyermekek 50%-ban azonos genetikával rendelkeznek.
- Az ikrek általában egy családban nőnek fel, így feltételezhetjük az azonos környezeti hatásokat.
- Az ikrek beszédviselkedését megfigyelve következtethetünk a jelenség genetikai vagy környezeti
- etimológiájára.

Egyetértő ikrek (mindkét iker megegyező genetikai állománnyal rendelkezik)		Kétpetértő ikrek (az ikrek genetikai állománya 50%-ban egyezik meg, mint minden más testvér esetében)	
Megegyező (Mindketten dadognak)	Nem megegyező (csak egyikük dadog)	Megegyező (Mindketten dadognak)	Nem megegyező (csak egyikük dadog)
72%	28%	9%	91%

Fiedler és Standop (1994) ezekkel szinte teljesen megegyező számadatokat hozott ki. Egyetértő ikreknél 73%, kétpetértőikéknél 11%-ban jelentkezett a dadogás mindkét testvérnél.

Adoptációs kutatások

Dadogó szülők adoptált gyermekeinek vizsgálatával a környezeti faktorok szerepét igyekeztek feltérképezni a kutatók. Rendkívül kevés ilyen esetről van publikáció, így nehéz meggyőző adatokról beszélni, ám a legtöbb esetben az eredmények cáfolni látszanak azt a nézetet, miszerint a gyermekek eltanulják szüleik dadogó beszédviselkedését.

Genetikai állomány

- Nem egy gén felelős a kialakulásáért, hanem poligénes együttállásról kell beszélünk (Kang et al., 2010; Lewis, Ricci, Lukong, & Drayna, 2004; Raza, Riazuddin, & Drayna, 2010; Riaz et al., 2005; Shugart et al., 2004)
- Kang és mtsai. (2010) a GNTAB, GNTB és a NAGPA géneken talált jóval gyakoribb mutációt dadogó személyek esetében, mint a kontroll személyeknél
- Ezek a struktúrák többek között emocionális és motoros funkciókkal hozhatók összefüggésbe

KONKLÚZIÓ

1. Az öröklődés bizonyítottan szerepet játszik a dadogás kialakulásában.
2. Azonban nem kizárólagosan csak a genetika felel a dadogás megjelenéséért, hanem környezeti hatások is közrejátszanak.
3. Tehát feltételezhetően a predispozíció (a dadogásra való hajlam) öröklődhet.

Komorbiditás = társuló betegségek együttes előfordulása/ betegségtárulás

A dadogók 6%-nál jelentkezik epilepszia

Az átlag népességben ennek az epilepszia gyakorisága 0,29% (Szondi) – 1% (Thurman) körül van.

Epilepszia: neurológiai betegségek. A rohamok során az agy bizonyos területein FOKOZOTT aktivitás jelentkezik.

Tünetek variábilisak lehetnek:

- Rövid, szinte észrevehetetlen, hatásszünet szerű görcsöktől
- Az egész testet érintő, súlyos görcsökig.

Oka: ismeretlen. Genetikai öröklődés, perinatális ártalom (oxigén hiány), trauma, agydaganat, alkohol/kábítószer használat

KAPCSOLÓDÓ IRODALOM

- Maguire, G. A.; Yu, B. P.; Franklin, D. L.; Riley, G. D. (2004) Alleviating stuttering with pharmacological interventions. Ashley Publications Ltd. ISSN1465-6566
- Wu, J.C.; Maguire, G. A.; Riley, G.; Lee, A.; Keator, D.; Tang, C.; Fallon, J.; Najafi, A. (1997) Increased dopamine activity associated with stuttering. Neuroreport 8(3):767-70.
- Connally, E. L.; Ward, D.; Howel, P.; Watkins, K. E. (2013) Disrupted white matter in language and motor tracts in developmental stuttering. Brain and Language 131(3)
- De Nil, L.F.; Kroll, R.M.; Houle, S. (2001) Functional neuroimaging of cerebellar activation during single word reading and verb generation in stuttering and nonstuttering adults. Neurosci Lett. 2001 Apr 20;302(2-3):77-80.
- Bloodstein, O. (1995) A Handbook on Stuttering. Published by Singular
- Sandak, R.; Fiez, J. L. (2000) Stuttering: A view from neuroimaging. The Lancet, 256, 445.

- Brown, S.; Ingham, R. J.; Ingham, J. C.; Laird, A. R.; Fox, P. T. (2005) Stuttered and fluent speech production: An ALE metaanalysis of functional neuroimaging studies. Human Brain Mapping. Vol. 25. Issue 1. Special Issue: Meta-analysis of Functional Brain Mapping, May, 2005, p105-117.
- Watkins, K. E.; Smith, S. M.; Davis, S.; Howel, P. (2008) Structural and functional abnormalities of the motor system in developmental stuttering. Brain 2008 January; 131(Pt 1): 50-59.
- Quia, J.; Wang, Z.; Zhao, G.; Huo, Y.; Herder, C. L.; Sikora, C. O.; Peterson, B. S. (2017) Functional neural circuits that underlie developmental stuttering. Open Acces Article: Plos One. Link of download: <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0179255>
- Foundas, A.L.; Mock, R. Jr.; Corey, D.M. (2013) Atypical caudate anatomy in children who stutter. Percept Mot Skills. 116(2)528-43. Epub 2013/0917.

Dadogás tipológia

Szemponatok

Tüneti

Könnyen megragadható
Látható és hallható

Oki

Nehezebben megragadható
A nem látható ok felől közelít

Tüneti klasszifikáció

Az egyik legkorábbi és legelterjedtebb osztályozási szempont a beszédben megjelenő nyelvi jelek alapján való csoportosítás. A laringospazmusa beszédben megjelenhet:

- × klónusos, tehát repetitív görcsök, valamint
- × tónusos spazmusok, tehát blokkok és prolongációkképében.

A dadogó személy beszédében megjelenhet mindkét típusú megakadás is, ezt tonoklónusos vagy klonotónusos típusnak nevezzük a domináns görcstípus függvényében. (Froeschels, 1943)

Oki klasszifikáció – Fejlődési dadogás

- A "klasszikus" dadogás
- Kisgyermekkorban kezdődik (2-7 év)
- Évekig, évtizedekig vagy egész életen át fennáll
- Oka a veleszületett biogénpredispozíció, mely bizonyos pszichoszociális kontextusban manifesztálódik.

KAPCSOLÓDÓ SZAKIRODALOM

Lajos, P. (2009) Dadogásról mindenkinek. Betűbazár. 14-21.

Froeschels, E. (1943). Pathology and therapy of stuttering. Nervous Child, 2, 148–161.